

Het huishoudelijk waterverbruik in Nederland

DRS. G. ACHTTIENRIBBE, VEWIN

Sinds 1992 onderzoekt het NIPO in opdracht van de Vereniging van Exploitanten van Waterleidingbedrijven in Nederland (VEWIN) het huishoudelijk waterverbruik. Vorig jaar gebeurde dat voor de derde maal. Het onderzoek biedt door de regelmatige herhaling inzicht in de ontwikkeling van het watergebruik en de daarvoor van belang zijnde factoren. Dit inzicht is daarbij niet alleen voor waterbesparing, maar ook voor prognostische doeleinden bruikbaar. In het laatste nummer (26) van het afgelopen jaar presenteerde H₂O de belangrijkste resultaten uit het laatste onderzoek. In dit artikel worden de gegevens iets verder uitgewerkt.

Omdat een aantal waterleidingbedrijven aanvullend op het landelijk onderzoek het huishoudelijk waterverbruik in het eigen verzorgingsgebied onderzocht heeft, is de steekproef uitgebreid en omvat nu 2800 gezinnen. Door deze grote omvang zijn de uitkomsten zeer betrouwbaar.

	1992 ¹⁾	1995	1998
Bad	8,6	9,0	6,7
Douche	42,5	38,3	39,7
Wasbak	3,7	4,2	5,1
Toilet	42,3	39,0	36,2
Wassen hand	2,5	2,3	2,1
Wasmachine	22,5	25,5	23,1
Afwas hand	4,9	4,9	3,8
Afwasmachine	0,9	0,9	1,9
Voedselbereiding	2,0	2,0	1,7
Overig	8,2	8,2	7,6
Totaal	138,1	134,1	127,9

Tabel I. Totaal hoofdelijk waterverbruik (liters/hoofd/dag).

Uit nevenstaande tabel is duidelijk te zien dat het in het begin van de negentiger jaren ingezette waterbesparingsbeleid zijn vruchten afwerpt. De verwachting dat de belangrijkste besparingen kunnen worden behaald bij drie belangrijkste doeleinden van watergebruik (douche, toilet en wasmachine) klopt. Het zijn met name deze toepassingen waarbij door technische verbeteringen belangrijke bezuini-

gingen op het watergebruik worden gerealiseerd.

Bad

De terugloop in het badgebruik is met 2,3 liter per hoofd per dag zeer opvallend, vooral omdat het aantal baden in Nederlandse huishoudens sedert 1995 nog met drie procent toenam. De daling is een gevolg van de lagere gebruiksfrequentie (in 1998 0,13 x per dag, in 1995 0,18 x). Deze daling doet zich in alle leeftijdscategorieën voor. De oorzaak daarvan is onduidelijk, maar het vermoeden bestaat dat de toenemende verhaasting van de maatschappij aan deze daling debet is. Aan dit vermoeden wordt voeding gegeven door een opmerkelijke daling van het doucheverbruik in de hoogste welstandsklasse met 4,3 liter en bij grote gezinnen. In deze bevolkingsgroepen wordt relatief de meeste tijd besteed aan werk buitenshuis.

Douche

De daling van het aantal keren dat men in bad gaat wordt niet 'goedgemaakt' door een stijging van het aantal keren dat gedoucht wordt. Die frequentie nam nauwelijks toe. De

	1992	1995	1998
Weekend	8,79	7,61	6,85
Door de week	7,92	7,46	7,63
Gemiddeld	8,17	7,5	7,41

Tabel 2. Gemiddelde doucheduur in minuten.

gemiddelde tijd dat men onder de douche staat, loopt daarentegen terug.

Dat desondanks het waterverbruik voor douchen toeneemt, wordt veroorzaakt door de toenemende capaciteit van de warmwaterapparatuur (circa 8,5 l/min). De zuinige keukengeiser (6,4 l/min) wordt steeds minder toegepast (in 1992 door 36 procent en in 1998 nog door 24 procent). Dat ondanks de toepassing van andere warmwaterapparaten, die 30 procent meer water gebruiken, het watergebruik voor het douchen slechts met 1,4 liter per hoofd per dag is gestegen, is een gevolg van de toename in de toepassing van de waterzuinige douchekop. Deze levert een besparing op van circa 10 procent. Douches zijn in 41 procent van de gevallen met zo'n douchekop uitgerust.

Toiletspoeling

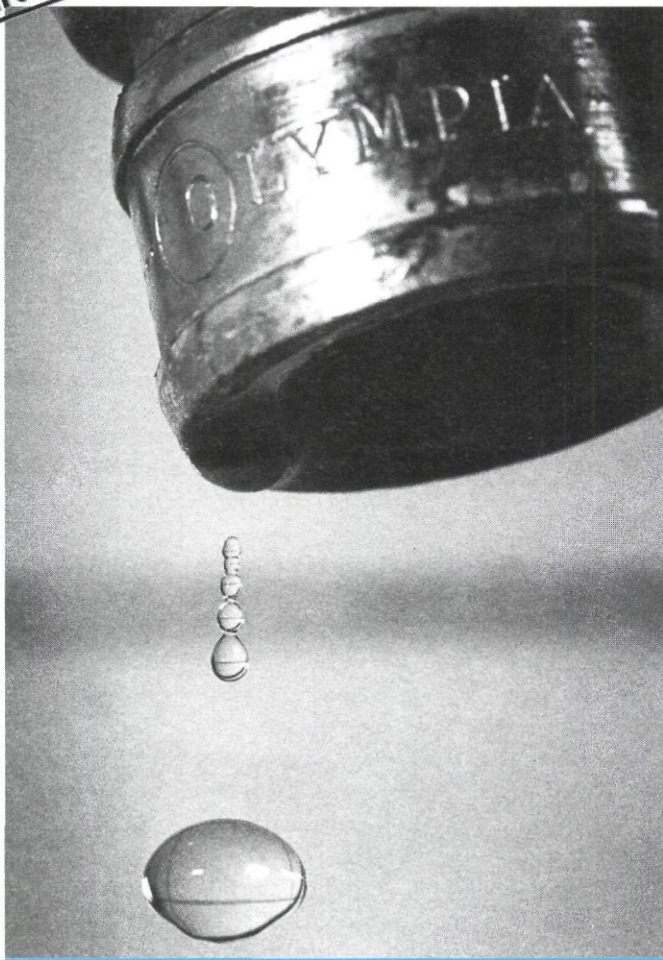
Het watergebruik voor toiletspoeling daalt. Bedroeg het in 1992 nog 42,5 liter; in 1995 was het 39,0 liter en nu 36,2 liter. De oorzaak is naast de groei van het aantal waterzuinige toiletten (van 18 naar 26 procent) en ook de groei van het aantal toiletten met spoelonderbreker (van 35 naar 48 procent). Deze daling van het watergebruik door technische middelen wordt enigszins beperkt door de vergrijzing. Er bestaat een correlatie tussen het watergebruik voor het toilet en de leeftijd. Een persoon in de leeftijdsgroep van 13 tot 17 jaar gebruikt dagelijks circa 30 liter, terwijl iemand tussen de 55 en 64 jaar zo'n 45 liter gebruikt. Men gaat op deze leeftijd vaker naar het toilet.

Wasmachine

De frequentie waarmee gewassen wordt bedraagt 0,27 maal per dag en ligt daarmee op hetzelfde niveau als in 1995 (0,28 maal per dag). Zoals verwacht mocht worden daalt het waterverbruik per wasbeurt. Bedroeg dit in 1995 nog 97 liter; nu bedraagt het nog 87 liter. Het effect van de steeds zuinigere wasmachines is duidelijk zichtbaar. De wasmachines die vandaag de dag in de handel zijn gebruiken gemiddeld zo'n 60 liter per wasbeurt. Het watergebruik zal daarom in de toekomst verder afnemen.

Vaatwasmachine

Hoewel het gebruik van de vaatwasmachine weinig invloed heeft op het watergebruik, trekt de toename van het gemiddelde aantal van 12 naar 29 procent sterk de aandacht. De vaatwasmachine blijkt typisch een welvaartsproduct waardoor verwacht mag worden dat het meer en meer gebruikt zal worden naarmate de welvaart verder stijgt. Bij de laagste inkomensgroepen heeft zo'n 15 à 20 procent een vaatwasser, terwijl van de hoogste inkomensgroepen 45 procent zo'n apparaat heeft.

Onwetendheid

In het onderzoek zijn tevens een aantal andere zaken onderzocht. Zo blijkt de Nederlander niet in staat aan te geven hoeveel water hij gebruikt. Voor zover hij dat wel meent te kunnen zit hij er vrijwel 100 procent naast. Slechts twee procent weet dat het tussen de 120 en 140 liter ligt. Voorlichting kan dus geen kwaad. Ook weet de helft van de ondervraagden niet wat zij maandelijks voor water betalen. Voor zover dat wel het geval is overschat men de prijs. Dat zo'n 30 procent water duur vindt, is daardoor waarschijnlijk meer gebaseerd op gevoelens dan op feiten. Ruim de helft van de bevolking vindt waterbesparing noodzakelijk. De kwaliteit van water wordt positief gewaardeerd. 97 procent van de bevolking vindt het zuiver genoeg om te drinken, terwijl 90 procent het een gezonde drank vindt. Vijf procent van de bevolking vindt drinkwater een nare smaak hebben, terwijl 19 procent het te hard voor de was vindt.

Tenslotte

Het watergebruik is sedert 1995 met bijna vijf procent gedaald van 134,1 naar 127,9 liter per hoofd per dag. Gelet op de oorzaken mag worden verwacht dat deze ontwikkeling zich zal voortzetten. Wat het gebruiksgedrag betreft zijn er met name bij het watergebruik in de toilet, wasmachine en de douche aanwijzingen dat de gebruiksfrequentie zich stabiliseert, terwijl de invoering van waterzuiniger apparatuur met name toiletten en wasmachines verder doorzet.